

№1

კომუნისტური

137/2

37

1928

სახალგაი

კპირვასო კატარა მეგობრებო!

ჟურნალი „ნაკადულის“ ნაცვლად 1928 წლის 1 იანვრიდან გამოდის ჟურ. „მძტომბრძალი“. მისი მიზანია დაეხმაროს თავის მკითხველებს თვითგანვითარებაში და მიაწოდოს ისეთი თანამედროვე მასალა, რომელიც განავითარებს მათ და გააღრმავებს მათ ცოდნას. ამ მიზნით „მძტომბრძალში“ მოთავსებული იქნება თანამედროვე მწერლების მიერ ბავშებისათვის დაწერილი ლექსები, მოთხრობები, პოლიტიკური წერილები, გეოგრაფიული აღწერანი, მხარეთმცოდნეობითი მასალები. ცნობები ბავშთა ცხოვრების შესახებ, სამეურნეო მოთხრობები და ლექსები, ცნობები მეცნიერებისა და ტექნიკის მიხწეების შესახებ, საბავშვო წიგნების ბიბლიოგრაფია, ბავშთა შემოქმედება და სხვა.

„მძტომბრძალში“ მონაწილეობას იღებენ საუკეთესო ძალები.

ბავშებო! სწერეთ თქვენს ჟურნალში, გადმოგზავნეთ მასალები „მძტომბრძალისათვის“.

„ნაკადულის“ ხელმომწერლებს დაეგზავნებათ „მძტომბრძალი“.

რედაქცია.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. ოქტომბრელები—ლექსი—ე. პოლუმორდვინოვის	1
2. პატარა ლენინი—მანისა	2
3. ჩენი დროშა—ლექსი—კ. ლორთქიფანიძის	6
4. მამასთან—ა. ჩ.	7
5. ხსოვნის დღე—ლექსი—ე. პოლუმორდვინოვის	11
6. ერთი ღამე ტირიფონაზე—ნ. კეცხოველის	12
7. კარლ ლიბკნეხტი—მანისა	15
8. ლენინის ხსოვნას—ლექსი—სიმონ წვევლის	16
9. საუბარი ლენინზე—ლექსი—გ. შალვაშვილის	17
10. უნდა დაეხმაროთ—შალვაშვილის	18
11. წითელი თოვლი—მარი.მ ყიფიანის	21
12. გმირი თედო—ბუტკევიჩის	23
12. პატარა ესკიმოსი (დასასრული) დ. ანთაძის	29
13. ბავშთა შემოქმედება—1) ექსკურსია თუთუნის კარხანაში—ნ. პაპოშვილის, 2) 9 იანვარი—შოთა ფერიაშვილის. 3) ამოცანები—მარიჯანიძის და თამაშობანი.	

წელიწადი I | № 1 | იანვარი | 1928 წ.

განათლების სახალხო კომისარიატის სოც. აღზრდის მთავარმართველობის და საქ. ბ. კ. ო. ცენტრ. ბიუროს (საქ. ა. ლ. კომკავშირის ცეკასთან) ეურ. ბავშვებისათვის.

ოქტომბრული.

ვიზრდებით, ვმშვენდებით, როგორც კვებით, ყოველი მზის სხივი სიცოცხლეს გვიმატებს, ვირთვებით ფერებით ახალი დილების, ვერაფერს ვერ გვაკლებს დღეები კვირტა

ბუკი და საყვირი გულებს გვიხალისებს, აჩქეფებს წყაროებს სულში და ძარღვებში, მოვდივართ, მოვხარით ვარდისფერ ხალიჩებს და სახეს ვიმშვენებთ წითელ ყელსახვევში.

მოვითვლით ნაბიჯებს პატარას, სწორესა, თან ვაფრქვევთ სიხარულის, სიცილის და ღიმილისა, შევტრფით და ვადიდებთ ყოველსა მშრომელსა და შუქი დაგნათის ხუთივე ქიმისა...

ჩვენ დავიბადენით ოქტომბრის ავღარით, და შემდეგ გავზარდა მზიანმა დარებმა, გულს ვერ გავგინელებს ვერცერთი ზამთარი, ურყევად დაგვრაზმა მშრომელთა მხარემა...

გაშალეთ დროშები, დროშებით დაგვიხვდით, ჩვენ უნდა დაფაროთ საბჭოთა ქვეყანა, მას მივცემთ ჩვენს გულებს, ჩვენს ძალას, ჩვენს წადილს, დიადმა სიცოცხლემ თავი შეგვაყვარა.

ელიზბარ პოლუმორდვინოვი.

955

Handwritten marks and numbers on the right margin.

პატარა

ლენინი.

რბ კარგი დილბა, თბილბ, თოვლი ბბრდის. ისე ბრტყვადლებუნ
თოვლის ფიფქები, რომ თვალს ვერ უშტერებს კაცი.

ზატარბ ოქტომბრელები შქმოსსდომიბნ ბუნბარს დბ მბა ლენინ-
ზე ბბბსობუნ.

— ნეტბ ზატარობისსს მბა ლენინი როგორი იუო! ისიც ცვლ-
ქობდბ ზვენსავით, თუ ბრბ?

— სბდ ევბლბ მბა ლენინს ცვლქობისბთუვის! ის ბევრს, ბევრს
კითხულობდბ, წერდბ.

— ბლბბთ, მბა ლენინი სულ მოწვენილი იუო.

— რბტომ?

— იბიტომ, რომ სულ სწბვლობდბ, სულ კითხულობდბ. მბს,
ბლბბთ, ბრც სბთბმბშობები ექნებოდბ.

— იცით, ბბვშებო, ბკერ ჩუენი სელმძღვბნელი მოდის, იმბს
კვითხოთ.

— კვითხოთ, კვითხოთ, — შექვეირეს ბბვშებბბ.

— სბლბმბ ბბვშებს, სბლბმბ!

— ვბსო, ვბსო, გვბბმბე მბა ლენინის ბბვშობიბბნ რბმე.

— სბბმოვბებით, ბბვშებო, სბბმოვბებით. მე თუმცბ მბს ზბ-
ტარობბს ბრ მოვწრებბვბნ, მბკრბმ ბევრი კბმბკონბბ იბბბოვბნ, ვბ-
სბც მბსი ბბვშობბ კბრგბდ ბსსოვს.

წინათ, სხამ დაიწყებოდა ოქტომბრის რევოლუცია, რომ ზოლი-
 ციელებს და კანდაბებს არ გაეგოთ მათი ნამდვილი სახელი, ეველს
 რევოლუციონერი იცვლიდა სახელსა და გვარს, და ლენინიც არა-
 ლეგალური სახელი არის, მისი ნამდვილი გვარი არის ულიანოვი.

ილინის უფროსი და
 ანა მოგვითხრობს, რომ ზა-
 ტარა ვალოდიას ძლიერ
 უყვარდა თამაშობა თავის
 უძეგროს დასთან, ოლიანთან.
 ვალოდია უოველი თამაშის
 სელმდევანელი იყო, ეველა-
 ზე ცელი იყო; მას ძალიან
 უყვარდა ბავშვების მეთუ-
 რობა.

— მამ ის ზატარობი-
 დანზე ბელადი უოფილა!—
 შეჭვირეს ბავშვებმა.

— სათამაშოები მას მა-
 ინც და მაინც არ უყვარდა.
 ჩაიკვებდა თუ არა რამე სა-
 თამაშოს სელში, ის მაშინ-

ვე ნაწილ-ნაწილ დაშლიდა. ერთხელ, მისი დაბადების დღეს, მას
 ანუქეს ეტლი შებოული ცხენებით, ვალოდია მიიძალა და როდესაც
 მოსძებნეს, კარებს უკან ნახეს. მას უკვე მოესწრო ცხენების ფეხე-
 ბის დამტვრევა.

ულიანოვის ნაცნობი ლა'სარევა ამბობს:

ულიანოვის ოჯახში ეველსზე ცოცხალი და გამბედავი ვა-
 ლოდია იყო და უოველი თამაშობის დაწყების ინიციატორი ის იყო.

მას ძალიან უყვარდა კროკეტი, კლუსუნებით ცურობა, თოვლით
 გუნდაობა, კახადობანა, ველოსინჯდზე სიარული.

ლენინი

საფუძვლში ვალოდიანს მშობლები სოფლად მიდიოდნენ საფუძვლში სოფელ კუკუტინოში.

ზატარა ვალოდია მთელ დღეს გლეხის ბავშვებთან ატარებდა დროს.

მათთან ერთად ვალოდია მიდიოდა ტყეში თავისი გაკეთებული შვილდ-ისრით და ესროდა ჩიტებს, ძალიან უყვარდა თევზაობა, ბანაობა, შემოდგომაზე კი ბლომად იჭერდა ჩიტებს, მაგრამ ისევე ათავისუფლებდა. დიდ ყურადღებას აქცევდა, თუ სადმე ნახავდა გადაგდებულ კატის კნუტებს, მას მოჰყავდა შინ, უმართავდა ზატარა ქონებს, თბილად შეახვევდა, ცდილობდა ეჭმია რამე, მაგრამ, სამწუხაროდ, ესოცებოდა.

მისი უფროსი და მოკვითსრობს:

ვალოდია რამდენადაც ცელქი იყო, იმდენად სწავლის მოყვარულიც იყო.

ის ხუთი წლის იყო, რომ დეიამ შესწავლა კითხვა.

ის და მისი უმცროსი და გატაცებით კითხულობდნენ საბავშვო წიგნაკებს და ჟურნალებს.

ვალოდია ათ წლიანხვედრისა იყო, როდესაც გიმნაზიაში ზირველ კლასში (ახლანდელ მეოთხე კლასში) შეიყვანეს.

გიმნაზიაში ვალოდია ძალიან კარგად სწავლობდა. ის ისეთი დიდი ნიჭით იყო დაჯილდოვებული, რომ ოდნავ უხდებოდა გაკვეთილების გადახედვა.

ზატარა ვალოდიანს სიმღერაც ძალიან უყვარდა.

მას ძალიან უყვარდა ამხანაგებში ვახლობანას თამაში, კარგად იცოდა ცურვა, ამასთანავე ძალიან უყვარდა თავისი ამხანაგები და ეველაფერში შეელოდა მათ.

ზატარაობითვე ვალოდია დაინტერესებული იყო ზოლიტიკური დამნაშავეების ცხოვრებით, რომლებსედაც უამბობდა მისი უფროსი ძმა, რომელიც ჩამოახრჩეს თვითმკვრობელობის დროს ალექსანდრე მესამის განკარგულებით.

ვალოდია დიდად დაინტერესებული იყო მუშათა და კლესთა მდგომარეობით.

როდესაც ვლადიმერ ილიასძე გაისარდა, მთელი დღეობით კითხულობდა წიგნებს და საინტერესო ადგილებს გადმოიწერდა, რომ კარგად დასსომებოდა.

ვალოდია მუდამ ემსადგებოდა რევოლუციონური ახმარესისათვის და მაშინ ისვენებდა, როდესაც მოუნდებოდა თავისი წრის ამხანაგების ნახვა, რომლებიც მისებრ ემსადგებოდნენ რევოლუციისათვის.

ლენინს ძალიან უყვარდა დედა. ერთხელ ვ. ილიას-ძე ლენინი ციხიბრს იყო ვადასახლებული. შემთხვევით გახეთში წაიკითხა, რომ ვიდაც მ. ალექსანდრეს ასული ვადაცვლილიყო. მას თავისი დედა ჰკონებოდა და ძალით შეწუხებული იყო; როდესაც ვაიგო, რომ ეს შეცდომა იყო, ის თავის თავს ბუნდურად სთვლიდა. სადაც გინდა ეოფილიყო, ის მაინც დედას წერილს სწერდა და 1916 წელს დედის სიკვდილის წინ ვლადიმერ ილიას-ძე შევიცარიიდან წავიდა შევციაში დედის სანახავად.

პატარა ვალოდია, რომელიც ვადიქვა ამხანაგ ლენინად, იყო წინამძღოლი და ბელადი მშრომელი ხალხის.

მან მთელი თავისი სიცოცხლე მშრომელ ხალხს შესწირა.

მას უყვარდა მუშაობაც, სუბრობაც და ცდილობდა ეოველი კაციისათვის რითიმე ეშველა.

მანი.

ჩვენი ღროზა.

იცო, გიგა, რა განაროთ,
დაუძახე ბიჭებს ჩქარა!
ოქტომბერმა გამარჯვების
ათი წელი გაიბრა.
სად არიან, დაუარეთ
სიძღვრით და ცეკვით ვუელამ,
შესეთ, შესეთ, ჩვენი ღროზა
შხის სხივებსე როგორ ელავს!
ჩვენსკენ გამოაფრიალეთ,
ეი, ბიჭო, რაღას ელი!
ასწით სევით, ასწით ღროზა
უუელასათუის სანატრელი.
თან „მჭედლებიც“ შემოუძახოთ,
მოვიაროთ მინდორ-უელი;
დე, გაიგონ, რომ უსეიმობ
მეც, ზატარა ოქტომბერლი!
მოვა ვამი და ამ ღროძას
ასე მხლან, ასე წითლად
ჩვენც ვაზიტანთ იმ ბრძოლებში,
სადაც ბეგრევერ გატანილა!

კ. ლორთქიფანიძე.

მ ა მ ა ს თ ა ნ

1. ოსოროც უოველთვის!

ნესტინი ოთხნი.

ოთხსში ერთი ტახტი დგას და
ზედ მოკრუნსხულად წვეან სტეპო და
მიძა. მათ სახეები უვითელი აქეთ,
თვალეები თითქოს ჩაუბრდნილი.

მათი დედა ლუბა აფარებს სხვადასხვა ნაჭრებს და ეალურსება,
თუძცა სააღურსო გული მას არ აქვს...

ბავშვები გრძნობენ დედის ალურსს და ისინიც ოღნავ კადიმე-
ბით შესცქერენ მას.

გუმინ მთელი დღე არ მოსულა მათი მამა მიხეილი და არც
ასლდა შინ.

— ნეტავ რა შეემთხვა! — ფიქრობს ის — ვაი, თუ კიდევ მო-
სვდა იმათ ბრჭყალებში...

— დედა, კვძია... — გუმინს აქეთ არა კვიჭამია რა! — ამ-
ბობენ ტირილით ბავშვები და ებღუჭებინან დედას...

სმირად მამა სელცარციელი მოდიოდა. კახსენდათ ბავშვებს
და ვაირინდენ.

მამას მოჭეუებოდა რამოდენიმე ამხანაგი და მთელი დამის
განძავლობაში მავიდას უსნდენ... ბაასობდენ, სწერდენ და
ბოლოს თითოეულად, ფრთხილად კადიოდენ უკანა კარებით...

— დედი! სვენ წავალთ მამასთან! — ამბობს სტეპო.

მიდიან... საცაბა მიადწევენ ქარხანას... აი, კიდევაც გამოჩნ-
და აბოლებული მილეები... მავი გრძელი შენობები...

— მამა იქ არის! იქ მუშაობს! — ეუბნება სტეპო მის მამას მიძას. სიხარულით ნაბიჯები აუჩქარებს, კარები ფრთხილად შეაღებს და შევიდენ შიგნით.

შიგნით აუარებელ მუძას მოეყარა თაყი. სვეით, მძაღლ ადგილას იდგა ვიღაც მძაღლი, ჩამომხმარი კაცი. ის ხელებს იქნევდა და სმამძღა იძახოდა:

ჩვენ წავალთ მამასთან

— მშებო, ასეთ უოფაში ჩვენ სიცოცხლე არ შეგვიძლია. ჩვენ მოვითხოვთ ხელფასის გადადება...

ამხანაგებო! ჩვენ უველა გუჩაგრაფს... ჩვენ ზირეტივეებს გუძახიან... ჩვენ გვამცირებენ... არ შეიძლება, მშებო, მეტის მოთმენა... გუვეოფა, რაც გუაწამეს, გუტანჯეს. ან სიკუდილი, ან სიცოცხლე, — ამბობს ის...

— ის მამაა, მიძა! — ეუბნება სტეპო. — აქ კრება!

ისინი გაჩურჩბული მანქანის ბორბლებზე ავიდენ და ისმენენ შავხალათიანი მასის გულისტკივილებს...

მათ ესმით...

— მეფეს ვითხოვთ! მეფე მოგუჩქვდაფს! დაგვისსის!

— წავიდეთ მეფესთან!

ბავშვები მიხედვენ, თუ რატომ დაიკვირნა მამამ და ამიტომ ისინი
 სმაგაგებენდილნი უსმენენ ისევ...

ბობოქრობს მავსჯელათიანი ხალხი...

სმების ქარტესილი გადადის ჯგუფიდან ჯგუფში...

შემდეგ ეველანი ხატებით, დროშებით დაადგენ ქუჩებს და სა-
 სახლისაკენ გაემართენ.

მიდიან გალობით.

შიორბინა დაქრილ მამისთან

სტეპო და მიძა მიდიან მამის გვერდით და მამას მიაქვს
 დროშა.

ქუჩები ივსება ხალხით, ეოველ მოსახვევთან ახალ-ახალი
 ტალღები ემატება.

2. მეფის პასუხი.

მიძა და სტეპო სესე ავიდენ...

იმით უნდათ იქიდან ნახონ მეფე და მოისმინონ მეფის პასუხი.

ხალხი მოგროვდა სასახლის წინ. ხალხი ელის მეფეს, საცაა
 გამოვა და შეგვიწყნარებს, მოისმენს ხალხის ტკივილებს, აუტანელ
 ტანჯვას, და კვიბობებს თავისუფლებასო, მაგრამ ეს რა არის?

რე საჭირო იყო ასეთი შეცდომი ბრძანება...

რე საჭირო იყო ჯარიმების დაწესება სასახლის წინ?! რას ნიშნავს ეს?!

ნუთუ ამ მშვიდი ხალხის საწინააღმდეგოდ არიან ისინი იქ? ნუთუ ხალხის წინააღმდეგ წაველენ ისინი!!

როცა რამოდენიმე ნაბიჯი გადადგეს წინ, სასახლიდან იგრძელეს თოფებმა.

ხალხმა ზირი იბრუნა. სოკი ეკემა... სოკი მირბის... ისმის კენესა, შეუღლის ხმა.. კვილი..

ვევლადფერი ერთმანეთში აირია. ქვაფენილები შეიღება სისხლით და რუგბივით მიდის ჯერ კიდევ თბილი სისხლი.

სტეპომ შეამჩნია მამის დაცემა, ჩამოხრდა სიდან და მიიბრინა დაჭრილ მამასთან.

დრომა მირს ეკლა და მკერდიდან ამოეხსუსებდა ორქვლიანი სისხლი...

— მიმა, მიმა! ჩამოდი! — ეძახის სტეპო...

მიმას ბეჭებში მოხვდა ტყვია. მიშამ გრძობა დაკარგა, ის იყო უნდა ჩამოვადნდიყო, რომ ხალხთი ტოტს მოედო და სისხლიანმა ბავშვმა ტოტთან ერთად დაიწყო ქანაობა.

სტეპოს ცოცხალი ჰკონია და ისევ ეძახის: — ჩამოდი, მიმა, მამას ვუშველოთ!

სტეპომ დრომა აიღო და სისხლს დრომით უწმენდს მამას.

ამ დროს ტოტაც ჩამოიმტვრა და მიმა ჩამოვარდა. დაეცა რამოდენიმე ნაბიჯის მანძილზე. მამის სტეპომ მიიბრინა მამასთან.

დარბის მიმა ხან მამასთან, ხან მამასთან...

თოფები კი ისევ გრიალებენ, კენესა ისევ გაისმის და ხალხი მირბის ისევ.

— მა...მა...

უკანასკნელად დაიძახა მიმამ და მოკვდა.

სტეპო მამისკენ გაიქცა დრომით სულში, მაგრამ მასაც მოხვდა ტყვია და დრომასთან ერთად დაეცა მამის მკერდს.

კენესა ისევ ისმის... თოფები ისევ გრიალებენ...

სსოვნის ღღე.

ოთხი წელი გავიდა,
რაც დაგვტოვე ობლადა,
მაგრამ ისევ მტკიცედ ვართ,
დავალთ ისევ მწყობრად.

გვახალისებს სუყველას
შენი საქმე გმირული,
როგორ იბრძოდი ძველად,
მხნე და თავგანწირული.

ჩვენ გვიამბეს, გვასწავლეს,
რომ შრომის შვილთ შესტრფოდი,
და შენც ბევრი გაწვალეს,
როცა მჩაგვრელთ ებრძოდი.

არ ზოგავდი ძალ-ღონეს,
ეკლის გზაზე იარე,
და კიდევ გამარჯვების
ღროშა ააფრიალე.

ჩვენ შენ სახელს ვატარებთ
და თან გვესახელება,
რომ ლამაზად ვიშლებით
კომუნის ყვავილებად.

გულში ცეცხლად გვენთება
ეს შენი სიყვარული,
და ყოველთვის მოგვალხენს
მშრომელთა სიხარული.

ელიზბარ პოლუმორდვინოვი.

ერთი ლამე ტირიფონაზე.

ამომავალმა მთვარემ თავისი სამთრის სითეთრე უხვად კადმო-
აფრქვია გათეთრებულ ტირიფონას¹⁾ ველს, რომლის მეორე მხარეს,
თითქოს ცის დასავალზე, ნადარბაზვევის მთის ფერდობზე მოჩანდა
ზატარ-ზატარბ სოფლები... მთელ ტირიფონას ველზე სიჩუბე იყო.
ათი-თხუთმეტი კილომეტრის მანძილზე სახლიც კი არ მოჩანდა.

ამ დროს მოგვიანებულ მესხვრს უკვეკლად აჩქარება სახლისა-
კენ, აქ თავს ობლადა ჰკრძნობს და ეს იგრძნო გიორგიმაც, რომ-
მელსაც ხურვალეთის ტყიდან მარსილით შემა მოჰქიანდა.

— ჰამ, ნიშაგ!.. გაეხმაურა ხარებს და სახრეც მოუქნია. ხა-
რებმაც იგრძნეს ზატარბის გულისწადილი და მოუჩქარეს ნაბიჯს.
მარსილი კი უფრო სწრაფად გასრილდა გაეინულკ სასე. კმა ნა-
სევრად გაუკვლავი იყო და სიბრული უძნელდებოდათ ხარებს...
გიორგი კი მადლი-მადლ განხმურებოდა და აჩქარებდა თავის ერთ-
გულებს.

მაგრამ ამ ადგილას არც აჩქარება იქნებოდა, წინ ვეებერთელა
არხი იყო გაჭრილი და იქ მარსილი ფრთხილად უნდა ჩაეყვანა,

¹⁾ ტირიფონა მდებარეობს ქა+თლში, მდინარე ლიახვისა და და ქსანს შუა. იგი
ვეებერთელა მინდორს წარმოადგენს, რომლის სიგანე 8—12 კილომეტრია და სიგრძე
20 კილომეტრამდე. სოფლები მდებარეობენ მის ვარშემო. ბუერს მათგანს (რენეს, ნაწ-
რეტს, ნადარბაზვეს და სხ.) ტყე შორს აქვს და შეშას ეზიდებიან 20-25 კილომეტ-
რის მანძილიდან.

თორემ გადაბრუნდებოდა... მიუძლოდა წინ სარებს და თან ფიქრობდა: „ეს ძალიან საქმე არ გააკეთეს! დღევანდლამდე საფსულის დღეს დასაღვე წუაღსაც ვერ იძოვიდა კაცი. ახლა კი ძაღვ გამოიხსუსებს ღიანჯის ანკარა წუაღი, მოირწყვება დღევანდლამდე ურწყავი ტირიფონა, მისი მიწაც გაცაცსლდება... დღეს ჰურის მტერი არა მოდის რა, ამ არსის წუაღობით კი გამენდება ბაღები, ვენახები, აუკავდება ჩვენი ტირიფონაც... შენი ჭირიმე, მუშის მარჯვენა!“

ტყიდან მარხილით შუშა მოჰქონდა.

წამოიძახა სძაძლივ და თვითონვე გაუკვირდა თავის სძის. მიხედ-მოიხედა და დაინახა, რომ არსიდან ამოსულიყო კიდეც... ირგულივ არავინ ჩანდა.

მაგრამ აკერ მის წინ გუა რაღაც ღანღმა გადასჭრა და თვალები ორ ჩირაღდანით შეახათა, სარები უცბად შედგენ და კანკალი აუტედათ.

— შეკლია ტიალი!.. გაიფიქრა გიორგიმ და დასჭეივლა.

მისი მჭახე და ომხიანი სძა ამოწვდილ სძალივით აიჭრა ჰურში, შეკლმა ფესს აუჩქარა, მაგრამ თავი კი ისევ მარხილისკენ ჰქონდა მიმჟერილი...

— კარგი კი იყო ამაღამ სურუბლეთს დაურხენილივავ. — სთქვა თავისთვის და სარებს აღურსით დაადო ხელი. — ჰამ, ნიძავ, შვინდავ, ნუ გეშინიათ...

და ხარებშიც ფრთხილად გადავს ნაბიჯი, მსოფლოდ ვეფიქროვ-
 ლა თვალებს კი აქეთ-იქით აცაყებდენ... დიდი შიში აქვთ მგლისა
 კულს ჩაეოლილი, დაბადებულანვე თანა სდევთ ეს შიში. ზირველ
 დანახვაზევე გრძნობს ხარი, რომ მკელი მისი მტერია...

— მაძო!..— გაესმაურა კვლავ გიორგი, მაგრამ ხარები ისევ
 სწრაფად შედგენ, წინა ფეხები თოვლში წაბრჭყვენ და თავები და-
 ქსარეს. შვინდამ ერუდაც დაიღმუვლა...

— აბეიძე!.. რა მოცივიდათ?.. და შენიშნა გიორგიმ, რომ კვერ-
 დით მუნხულით მკელმა კიდევ ჩაირბინა... კვლავ დასტევივლა და
 ნადირის ახრდილი სადღაც მიიკარგა თითქოს, მაგრამ მოძორებით
 შენიშნა მკელი, რომელიც ერთ ადგილს იდგა.

— დიდმა სამთაძმა ბარად გამოირეკა ტუიდან, მძიურები არიან
 ვერხები... ამბობდა თავისთვის გიორგი და ერთ ადგილას განურ-
 ბულ ხარებს თვალებზე ხელს უსვამდა. ზატრანის სიმშვიდე თან-
 დათან ზირუტევებსაც გადადიოდა და ხელ-ხელა მშვიდდებოდენ კიდევ,
 მაგრამ ამ დროს ისევ წახარეს თავი და ახლა კი ორივემ დაიღ-
 მუვლა...

— ეს კი ვერ არის კარგი ნიშანი, აქვთ მოიწვევენ, ეტეობათ,
 ამბობდა თავისთვის გიორგი და მრისხანედ გასცქეროდა მკლებს.
 ორმა კვლავ კვერდით ჩაურბინა და ერთმა კი გზა გადაუჭრა... ას
 ნაბიჯზე ახლო არცერთი იყო, მაგრამ ხანდა, რომ თანდათან სსვე-
 ბიც ემატებოდენ...

ბევრის მნახველია გიორგი, მკლების ასე ადვილად არ
 შეეძინდება, მაგრამ რა ჭქნას ერთმა მრავალთან? ან ამ ხარებს რა
 უკობ?...

— რა გამინებთ, რა იყო?.. ესაუბრება ხარებს.— წამოთ, აბა,
 ჰა, შვინდავ!.. და ხარებიც ფრთხილად სდგამენ ფეხს.

6. კეცხოველი.

(შემდეგი იქნება)

პარლ ლიბკნეხტი.

ყოველი წლის 15 იანვარს ვიგონებთ ამ დიდ მებრძოლს, რომელსაც საერთაშორისო ახალგაზრდათა მოძრაობის განვითარებაში დიდი ღვაწლი მიუძღვის; ის იყო რევოლუციონური ახალგაზრდობის უდიდესი ბელადი. ამიტომ ყოველმა ბავშვმა უნდა იცოდეს, თუ ვინ იყო კარლ ლიბკნეხტი, რისთვის იბრძოდა და ვის შესწირა თავისი სიცოცხლე.

კ. ლიბკნეხტი დაიბადა 1871 წელს. ის ბავშობიდანვე იყო კატაქვული რევოლუციონური საქმიანობით.

კარლ ლიბკნეხტი იყო გერმანიის მუშათა კლასის ბელადი, განსაკუთრებით კი, როგორც შემოთ ვოქცით, მუშათა ახალგაზრდათა მოძრაობის სულის ნამდგამელი, ამასთანავე ახალგაზრდობის სელმძღვანელი იყო ვერონის სსეადანსება სასელმწიფოში.

1914 წლის ომის დროს ის ილაშქრებს ომის წინააღმდეგ. მას აკაზნიან ფრონტზე, იქ მას ატუსაღებენ და ექვსი წლით აკაზნიან კატორღაში, როგორც ბურჟუაზიის მტერს.

1918 წელს მომხდარი რევოლუცია ათავისუფლებს კ. ლიბკნეხტს. მაგრამ ამ რევოლუციამ ვერ გაათავისუფლა მუშები. სელისუფლებას სათავეში მოექცენ ბურჟუაზია და მენშევიკები. კ. ლიბკნეხტი ისევ იწევებს მუშაობას და ამხადებს მუშებს პროლეტარულ-

კ. ლიბკნეხტი.

დი რევოლუციის მოსახდენად, მაგრამ ამ დიადი საქმის დიდ მებრძოლს მტრებმა არ დააცალეს და 1919 წლის 15 იანვარს მეორე სახელოვან მებრძოლ როსა ლიუქსემბურგთან ერთად გერმანიის ახალგაზრდობას და საქრთაშორისო ასაღგაზრდობას მოუკლეს საუკეთესო ხელმძღვანელი, თავდადებული ბელადი, ნიჭიერი მასწავლებელი კ. ლიბკნეხტი.

ძრთაღია, კ. ლიბკნეხტი მოჰკლეს, მაგრამ მისი სახე და აზრები ეოველთვის იცოცხლებს რევოლუციონური ახალგაზრდობის გულში.

მანი.

ლენინის ხსოვნას.

ოთხი წლის წინათ
 ჩვენს გულს, ჩვენს თვალებს
 სვედის ნისლები
 გადაენახა,
 ოთხი წლის წინათ
 დაკარგეთ ჩვენი
 დიდი ბელადი
 და ჩვენი ძამა.
 დღეს ჩვენი გული
 კლოვას დაიწვეებს,
 როს წარმოვიდგენთ
 ლენინის სახეს,
 ვადიდებთ ლენინს,
 ვისწავლით ლენინს,
 გულში ვატარებთ
 ჩვენ იმის სახელს.

სიმონ წეველი.

საუბარი ლენინზე.

სკოლის ესა მხიარულობს,
ისმის ბავშვთა ქრიაშული.
მოძაფელის მძლე იმედით
აღტაცებით უბერო გული.

მასწავლებელს მივხვიენ,
რომ ლენინზე რამ მოეთსრო,
თითქოს სუნთქვა შეანერეს,
რომ ესმინათ კანკაღ უფრო.

„ის მებრძოლი იყო მტკიცე,
აღბათ ეს თქვენც გაგოციათ.
მის გმირულ და მებრძოლ თავზე
რამდენ ტანჯვას გადაუვლია!

„მაგრამ კძრა მოგონება:
ხვენ გაკაქულ გულსა სერაფს.
დღეს ხომ ხედავთ ქარსნის გუგუნს
და მშრომელთა მძლე სიმღერას!

„თქვენც ხომ შრომის შვილები ხართ,
მშრომელთათვის სისხლი ღვარეთ,
ქველ მებრძოლთა მტკიცე რიგი
მძლე იმედით თქვენ შესცვალეთ!“

ბავშვთა გული რეინა განდა,
ცაცხლი ერთო ვუელას თვალში,
შხად იუენენ, რომ გაეხვიათ
მშრომელთ მტრები ცაცხლის აღში.

გ. შალვაშვილი

უნდა დავხმაროთ.

— დედი, დედი! — შესძახა კარებში შესვლისთანავე პატარა მიძამი და თოვლის ფიფქებით დატვირთული ქუდი დააგდო ტანტყე.

— რა იყო, შვილო, ასე რომ დაღლილხარ?

— დედი, ერთი რამ უნდა ვთხოვო და ნება მომეცი, ჰო, დედა?

— სთქვი, შვილო, — უთხრა დედამ და ბუნართან ჩამოჯდა.

წავიღეთ და დაუფუქვით ხორბალი.

— დღეს ჩვენ კოლექტივში მოვიღებანაკეთ, რომ ვასობანთ სორბალი უნდა დაუფუქვით წისქვილში.

— თქვენ ვერ დაუფუქვით, შვილო, ამას მოხერხებული კაცი უნდა.

მართალია, ჩვენ პატარები ვართ, მარამ საერთო ძალით შევძლებთ. დღეს სკოლაში ფესქიშველი მოვიდა, შემოგვიწვია ამხანაგებს, რომ მას ზური არ უჭამია, რადგან მამა მოუკვდა და მუშახელი არვინ ჰქვავს, უკვლა პატარაა მის ოჯახში.

— დაიცა, შეილო, აკერ მამაშენი მოდის და ის გთხოვს.
 ამ დროს მამაც შევიდა. მიძამ უამბო ვეკლავფერი და შეესვეწა, რომ აესრულებინა. მამა სიამოვნებით დასთანხმდა და წავიდა მარხილის განამართად. მიძას სინარულს სასლვარი აღარა ჰქონდა, ჩაიცვა თბილად, გამოვარდა ვარეთ და ვაემურა ბოსლისაკენ, სადაც მისი მამა ცხენს აბამდა მარხილში. ვაიარა რამოდენიმე წუთმა, და მიძა თავისი ამხანაგებით და თავისი უფროსი ძმით ვაემურა

დაიწყეს ფქვა.

მეზობლისაკენ. ვასოს დედან ელენეს ძლიერ უკვირდა ბავშების გულითადი მეგობრობა და სიამოვნებით შეჭურვებდა ახალგაზრდებს.

ბავშებმა საფქავი დაუდეს მარხილზე და გასწიეს წინქეილისაკენ.

თოვლით დაფენილ ვსაზე მხიარულად მითამამობდა მიძა თავისი ამხანაგებით.

უნარმაზარი მთები ამაყად იდგენ ნისლით დაბურულვით. კსებზე მიძვალა ურძები სანტად მიჭრიჭინობდენ.

— აკერ წისქვილი! — დაიძახა თვალეგებრწუნებულმა მიძამ.

— მივედით, მივედით! — დაძაბტეს აშხანაკებმა.

ბავშვებმა მისულისთანავე დიდის ქმენით გადმოიტანეს ტომარა. ისინი დაკვირვებით ათვალეირებდენ ვოველივეს.

მათ დაავიწყდათ საფეჭავი, ისინი გაიტაცა მხეჩანებმა, უველა მათგანს ეჭირა ჰატარს წიგნაკი და რაღასაც ნიძნავდა. კავიდა ერთი საათი და მოვიდა მათი ჯერიც.

— აბა, ბავშვებო, მოდით და დამეხმარეთ, — უთხრა მიძამ მძამ, რომელიც ასულიყო წისქვილის ბორბალთან და ჩანაურელად აშხანაკებდა ხორბალს.

დაიწვეს ფეჭა. ბავშვებმა კასწიეს ტომარა. ფეჭილმა დაიწყო დენა. ზოგი ჰქრიდა, ზოგი ტომარის ჰირსა სწედა და ზოგიც უთის ძირებზე დარჩენილ ფეჭილს აგროვებდა.

კაპსეს ტომარა, დანდეს მარხილზე და წამოვიდენ მინისკენ. უველას კმაყოფილების ღიმი უთროდა სახესე, რადგან ორი საქმე ერთად გააკეთეს: ვასოსაც დაუფეჭეს ხორბალი და წისქვილიც დათვალეირეს, რისიც დათვალეირებაც დიდი ხანია უნდოდათ ბავშვებს.

ელენემ რომ დაინახა შეცვიებული ბავშვები, გამოვიდა კარში და მიიწვია კახურებულ ბუნართან. ძლიერ ბეგრი რამ ილაპარაკეს ბავშვებმა წისქვილზე, გადასწევიტეს, რომ მასწავლებლისთვის ეამბოთ წისქვილში ხანახა.

ელენე მხიარულად უცქეროდა კახარებულ ბავშვებს, უკვირდა მათი მგვერმეტყველობა, მათი სიტყვა-ჰასუსი.

საღამო მოახლოვდა. იმატა თოელის ფიფქების დენამ.

— ახლა კი წავიდეთ, — სთქვეს ბავშვებმა და წამოიძაღენ.

წითელი თოვლი

თეთრი დილა იყო, სუსხიანი იანვრის დილა. ხელი-ხელჩაკიდებული გამძლეებული მირბოდა ორი ზატარა, ფესდაფეს მისდევდა მათ ოთხ-ოთხი ზაწია კვალი.

— შესდექით, სად მიხვალთ, გაბრუნდით, გაბრუნდით მინისკვან, მისმანის ფიფქები და კვიდებიან ბავშებს წამწებებს.

— არა, გვეჩქრება, მეფესთან მივდივართ, კეთილ მეფესთან. იაღისი წავიდა, კვიკვიანდება...

— ა... ა... აკერა, შიანს წავიდენ ჩვენები სატებით, სურათებით, სულ იქ მიდიან, სასახლისაკენ, კაცები ქალები, მოსუცნი, ბავშები. მეფესთან მიდიან სამართლის სამებრად, ზურის სათხოვნად.

და კვლავ მირბიან მარდი ფეხები და კვლავ მისდევენ ზაწია კვლები. ზა, დაწვიენ საღისის ზღვას ბავშები. ერთი ორი ჩქარი, ღრმა ამოქმენა, რამდენიმე ზაწია კვალი და ზღვას, ცოცხალ ზღვას ორი უძანკო გამკამა წვეთიც შექატა. ხელა, მძიმედ, დინჯად მიდიან ბუშები. დაკოჭრებულ ხელებში უჭირავთ ზური, მარდილი, სატები, მეფის სურათი და თხოვნა, თხოვნა სამართლის. მეფისგან ითხოვდენ სულ მცირე რამეს—სხნას, ძვარუელობას მხაკვრელებისგან და ზურს, ლუკმანურს. აი რას სთხოვენ უხე მეფეს. მათ წინ მიუძღვის მღვდელი განჯანი, ოქროს ჯვრით ხელში.

შვერიენ, მეუერთდენ საღისს ვანკა და კრიშკა. ხელი ხელთ უკიდით, აქეთ-იქით გაუაღციკებით იურებიან, ლურჯი თვალები დედანს, მამას, მახლობლებს ებებენ ზღვა საღისში.

— კრიშკა, კრიშკა, მე დედას ვხედავ, დედას, აკერა, აკერა, ვა, მოეფარა... დედავ, აუ, დედილა...—დაიკრიდალა ზარივით ხმამ.

— ვანკა, გავიქცეთ, აკერა მამა, მეფის სურათი მას უგავია; წამოდი ჩქარა, ჩქარა გავიქცეთ. ვარბიან... აი სასახლეც. შეჩერდა საღისი.

სასახლისაკენ ხელებგაწვდილი შეჭლადღებდენ ცივ კედლებს მუშები, მოხუცი, ეძწვილნი, ქალი თუ ბავშები... უცებ იჭექა ათასმა თოფმა, წითლად შეღება სწეტაკი თოვლი უძნეო, უდანამულო სასხლმა. მოყინულ-გარინდებულ ჭაბუკში ვაისმა დაჭრილთა კმინვა-კუნესა, მომაკვდავთა სრიალი და ბოლოს, ბოლოს—წუქვლა-კრულვა გულმეშხარავი. შეერთა ხალხი. ეს რა მოხდა, რა ამბავია? მეფისკენ, მეფისკენ, ის დაიფარავს ის იხსნის—და მიიწევენ სასახლისაკენ და კვლავ გრიადლი, დაჭრილთა ღრიალი, მომაკვდავთა სრიალი.

გამალეული მირობდენ.

—ო... წუქულთა!... ამხანაგებო, გაგვიდეს, მოძღვარმა, მოძღვარმა გაგვიდა, გასოცდვენ, თავს უშველეთ, თავს

უშველეთ, ამხანაგებო! წუქულიც იყავ, მეფეც ჯაღათო!

სოგი მირობდა, ვინ შვილს ეძებდა, ვინ დედას, მკერამ...

—ვანკა, ა, ვანკა... მეფე... სად არის მეფე, ზური, საძირთალი? ვანკა, უურე, უურე, რა ლაძახია წითელი თოვლი!.. დედა, დედიკო, აქა ხარ, წუქალი, დედი, მტკივა! ერთ-ორჯერ შეაკანკალა, გაიხშორა, გაიჭიმა და დამშვიდდა—მიძინა თავისი ზაწია მეგობრის კერძით.

კრიშტეს დიდი ხანია სძინავს ღრმა ძილით.

სახე უღიძის, მეფეს სედავს, კეთილ, გულუხვ მეფეს. სძინავთ ზაწიებს, ხელი ხელთ ჩაუკიდიათ.

აღარ გაიქცვიან ძარდი ფეხები, აღარ გამოკვიდებიან ფეხდაფეხ ზაწია კვლები.

მარიამ ყიფიანი.

გ მ ი რ ი თ ე ლ ო

(პიესა ერთ მოქმედებად)

მოქმედი პირნი:

ენია — 9 წლის

ვარო — 8 წლის

პეტო — 10 წლის

ლენა — 9 წლის

თედო — 12 წლის

| დები, მზარეული ქალის ბავშვები.

| პროლეტართა შვილები.

(მოქმედება სწარმოებს პეტროგრადში 1918 წელს, ყოფილი ბურჟუის ერთ-ერთ მივარდნილ ბინაზე. იატაკზე მოფენილია დამტვრეული სათამაშოები, კუბები, წიგნები. ეენია წიგნს კითხულობს. ვარო და ლენა აწყობენ კუბებს, რომლებიდანაც მათ სურთ ააგონ სახლი.)

ენია (კითხულობს) „იყო და არა იყო რა, იყო ერთი დიდებული მეფე“.

ლენა (აწყვეტინებს, ილუკვება პურს და ლულულით ეუბნება ეენიას) დაიცა, დაიცა! რაებს როშავ? მეფე ხომ უკვე აღარ არის.

ენია (უკმაყოფილოდ) აბა მე რა ვიცი... აქ ასე სწერია და.

ლენა — (ილუკვება) მაშ მაგ წიგნში ძველი ამბები ყოფილა მოთხრობილი.

ვარო — (აწყობს კუბებს) იცი, რა სწერია მაგ წიგნში? რომ მეფის სანადიროდ ყოფნის დროს მეფის ქალიშვილმა შექამა მოწამლული ვაშლი და მოკვდა.

ენია — შემდეგ კი ის გააცოცხლა მეორე მეფის შვილმა.

ლენა — რაო, გააცოცხლაო? როგორ შეიძლებოდა მკვლის გაცოცხლება? ეს მართლაც რომ საინტერესო ამბავი ყოფილა! განაგრძე კითხვა!

ენია — (კითხულობს). სანადიროდ წასვლის წინ მეფე გამოეთხოვა დედოფალს... მოწყენილი დედოფალი დიდხანს ელოდებოდა მეფეს.

(შემოდის პეტო)

პეტო — (გაბრაზებით უკვირის ეენიას). აღარ მიატოვა ამან სისულელები! კიდევ მეფეებზე და თავის კუდაბზიკა დედოფლებზე კითხულობს! ფუი! აღარც კი გრცხვენია, შე ბურჟუა. შენა!.. (მიუბრუნდება ლენას) ლენა! ნეტავ შენ მაინც რას აკიდებინარ ამ ბურ-

ქუებს! ალბათ ყურები გამოგიქედეს თავის მწიგნობრობითა და შეფეებზე მასლაათით.

ვარო — (მტირალი ხმით). ნეტავ რა არის, პეტო, სულ რომ ასე ილანძღები? ბურჭუები, ბურჭუები! არ ვიცო, სადაური ბურჭუები გვნახე?

პეტო — ცხადია, ბურჭუები ხართ.

ლენა — (პეტოს). პეტო, აბა კარგად დაუფიქრდი. რას ამბობ! რა არის მართლაც, რომ საწყალ ბავშებს აგრე აგინებ! რის ბურჭუები, რა ბურჭუები? განა იმიტომ, რომ საწყალი მაგათი დედა ბურჭუების მზარეულია?

მეორე შრომის სკოლასთან არსებული საბავშვო ბაღის ბავშვები.

პეტო — (გაჯიუტებით). მაინც ბურჭუებია. მუშაობა მაგათ არ იციან, წამოგიჯდებიან ქალბატონებივით, დაიქვრენ წიგნს ხელში და თავს გიბრუებენ ლათაიებით საზიზღარი მეფეების, მათი ქალბატონების, დედოფლების და კიდევ ვინ იცის ვის შესახებ. სახლში კი ყველაფერი მზამზარეული აქვთ, პურის რიგში დგომით თავს არ შეიწუხებენ და არც ბოლოკის რეცხით.

ვარო — შენ კი დგახარ პურის რიგში?

პეტო — მაშ არა და შენი დარდიმანდობით ვცხოვრობთ და შენსავით მზამზარეულზე ვიცოხნებით, აი!

ლენა — (გაბრაზებით). რას აგვეკიდე, კაცო, და გვაწონებ თავს შენი დარდიმანდობით! მეც ხომ ვდგები პურის რიგში? შენ გამოცხობა მითხარი, თორემ სხვისი გამომცხვარის მოტანასა და შე-

ქმას რა დიდი ამბავი უნდა! აბა, დახე, თუ ადვილი არ არის —
 (შესთავაზებს პურის ნატეხს) ჰა, ჩაცეცხლე!

პეტო — თვითონ მიირთვით, მე თვითონ ჩავდგები დღეს პურის
 რიგში... (უკუა შორბილებით) მაგრამ რაღას ჩავდგები, როდესაც ჩვე-
 ნი დღევანდელი სადილი მხოლოდ ორიოდ კართოფილია.

ვარო — (თანაგრძნობით). პეტო, იქნებ კიდევ გშიოდეს?

პეტო — აბა, ვის არ შია დღეს? მუცელში ბაყაყები მიყიყი-
 ნებენ!

მეორე შრომის სკოლასთან არსებული საბავშვო ბაღის ბავშვები.

ენია — (გაკვირვებით). რაო, ბაყაყებო? აბა საიდან უნდა გაჩე-
 ნილიყენენ ბაყაყები?

პეტო — (იციანს). მა რა იქნება, როდესაც მარტო წყალსა სვამ?
 წყლიდან კი მუცელში ჩნდება ქაობი, ქაობში კი ბაყაყები (ყვე-
 ლანი იციან).

ვარო — (პეტოს). გინდა მოგიტანო პური? (ენიას) შენ ხომ არ
 დაგინახავს, დედამ სად შეინახა პური?

ენია — ბუფეტის ქვედა თაროზე. მხოლოდ დედამ არ დაგინა-
 ხოს (ვარო მიღის მოსატანად).

პეტო — (შეაჩერებს). ვარო, იცი რა გითხრა? (გაუბედავად) უკუა
 მეტი წამოიღე... მე აქ კიდევ ერთ მშიერს მოვიყვან.

ლენა — ვის?

პეტო — შენ სხვისი პური ხომ არ გნანება ჩვენი თედოსა-
 თვის?

ლენა—ჰა, თედო! მოიყვა, მოიყვა (გააგონებს) ოჰ, თქვენ რომ იცოდეთ, რა ბავშია თედო! ის გმირია!! მას თვით ლენინმა უწოდა გმირი!..

პეტო—(აწვევტინებს). მოიცა, კაცო, მოიცა, ენა ნუ გისწრებს! მოვიყვან და თვითონ ის მოგვითხრობს. (ვაროს) შენ პური მოიტანე, მე თედოს მოვიყვან (გაღის).

ენია—(ლენას). განვაგრძოთ კითხვა?

ლენა—შენ სთქვი, რომ თედო გმირია? წიგნებში ბევრია გმირი, მაგრამ ალბათ ცოცხალი გმირია; რატომ არის ის გმირი?

ლენა—ისე, რა, მამაცია... (შემოდის ვარო კალთაში პურით). ?

ენია—ხომ ბევრი მოიტანე?

ვარო—აი, რამოდენაა!..

ლენა—მაშ საკმაოდ შემხვდება! (შემოდინ პეტო და თედო, ეს უკანასკნელი შორცხვად სდგას).

პეტო—(შენაძრევს მას) რას გაშტერებულხარ? თუმცა ესენი წაიბურჭუებენ.

ენია—(შეაწვევტინებს) პეტო! კიდევ ილანძღები?..

ლენა—(გაჯაერებით). შენ ერთი, მართლა რა გააწყალე გული? ხომ ხედავ, პურსაც გვაძლევენ, სათამაშოებსაც, წიგნებს გვიკითხავენ. ესეც რომ არ იყოს. მათი დედა მათთან დაქირავებული მუშაა. რა ვუყოთ, რომ ახლა ბურჭუებს ემსახურება!

პეტო—(მოღებმა). კარგი, კარგი! (ვარო ალიგებს პურს სკამზე) ვაჰ, ვაჰ! რამდენი პურია, დახე!

თედო—(დარცხენით იღებს პურს და ილუკმება) ცოტა მარილიც რომ გვქონოდა, მაშინ მთლად გაიჩარხებოდა ჩვენი საქმე (ენიას მოაქვს მარილი).

ლენა—გვონებ საკმაოდ დავნაყრდით! განვაგრძოთ თამაში (ვარო აწყობს კუბებს, ენია შლის წიგნს).

პეტო—(კიდევ ილუკმება.) თედო, შენ ერთი ამათ უამბე იმის შესახებ, თუ როგორ დაგჭრეს და რა გითხრა ლენინმა.

თედო—ეჰ, რა საჭიროა!..

ლენა—გვიამბე, გვიამბე, თედო! როგორ თუ რა საჭიროა.

ენია—(თედოს) გვიამბე, გვიამბე, გეთაყვა! ჩვენ მერე წიგნებს წაგიკითხავთ.

ლენა—(მოუთითებს ენიაზე). ეს წაგიკითხავსთ იმის შესახებ. თუ როგორ მოიწამლა მეფის ქალი ვაშლით.

თედო—ეგ მეც გამიგონია, სკოლაში გვიკითხავდენ. ზღაპარია.

პეტო—კაცო, შენ შენი თავდადასავალი გვითხარი, ზღაპარი რათ გვინდა.

ვარო — (უახლოვდება თედოს). მართლა დაგქრეს? ძალიან გეტკინა?

თედო — რა თქმა უნდა, მეტკინა. აი, დახეთ, როგორ მაჩნია ახლაც (აჩვენებს ფეხს). კიდევ კარგი, რომ ტყვიამ ძვალი არ გახვრიტა.

ენია — (უახლოვდება) სად დაგქრეს?

თედო — ქარხანასთან... ეს იყო ოქტომბერში... მამაჩემი მუშაა... რევოლუცია იყო, და შეიარაღებული მუშები ჩასაფრდნენ ქარხანაში... მათ გარს შემოერტყენ მეფის ჯალათები, შიმშილით ამოქლეტას უპირებდნენ, თუ არ დანებდებოდნენ (ყველანი ყურადღებით ისმენენ)... მუშებს საქმელის მარაგი სრულიად არ ჰქონდათ... რა უნდა ექნათ?... დედაჩემი და ჩვენი მეზობელი ქალი, რომლის ქმარიც აგრეთვე ქარხანაში იყო მომწყვედი, ძალიან შეწუხებული იყვნენ. მაშინ მე და იმ მეზობელი ქალის ბავშვა გადავწყვიტეთ, რათაც გინდა დაგვჯდომოდა, მიგვეტანა მუშებისათვის საქმელი (ყველანი ერთად: „ვაშა, ვაშა“). ირგვლივ იუნკრები იყვნენ ჩასაფრებული. ჩვენ მუცელზე ხოხვით მივალწიეთ ქარხნის ზღუდემდე... ზღუდეს ქვეშ ჩვენ ალაღბედად წავაწყდით არხს, რომელშიაც უშვებდნენ ქარხნის ქუჩიან წყალს; გაგვეხარდა, გავედვით არხში და მივაწოდეთ მუშებს საქმელი... უკან გამობრუნებისას ჩვენ თვალი შეგვასწრო იუნკერმა... „გაჩერდით!“ — მხეცივით დაიღრიალა იუნკერმა... ჩვენ მოკვურცხლეთ. მაგრამ მოგვესმა: „ტრახ! ტრახ! ტრახ!...“ მე მხოლოდ დავიქერი, ჩემი ამხანაგი კი უსულოდ გაიშხლართა მიწაზე (თედო სევდიანად ამოიხვნეშებს)... იუნკრებმა იფიქრეს, რომ ჩვენ ორივენი მკვდრები ვიყავით და მოგვცილდნენ, მე ამით ვისარგებლე და დიდის გაქივრებით მივხიზნე სახლამდე. საბრალო ჩემი ამხანაგი კი იმსხვერპლეს.

ვარო — (აღელვებით). როგორ?

პეტო — (აჯავრებს). როგორ!? როგორ და მოჰკლეს საწყალი! გაიგე, მოჰკლეს!

ვარო — (შეაფრთხოვებს). მოჰკლეს?! ძაღლები!! რას ერჩოდნენ უდანაშაულო ბავშვს?

თედო — აბა რას დაგვზოგავდნენ მუშების შვილებს მეფის დამქაშები? მენანება კი, საუცხოვო ბიჭი იყო.

ენია — შენი ფეხი?

თედო — დიდხანს არ მტკივებია, მალე მორჩა.

ვარო — მუშები დიდხანს იყვნენ ქარხანაში?

თედო — არა! განა გულზე ხელდაკრეფილი იყვნენ ქარხანაში? იბრძოდნენ, გაიმარჯვეს, და მამაც მალე მოვიდა შინ.

ქართული
საბჭოთაო

პეტო—ლენინთან როგორ მიგიყვანა მამამ?
თედო—მომირჩა ფეხი... ერთ დღეს მამა მეუბნება: „წამო, თედო, შენი თავი ილიჩს უნდა ვაჩვენო. შენც ხომ მიგიძღვის წვლილი მუშების განთავისუფლების საქმეში“... მე თანაც მიხაროდა ილიჩის ნახვა, თანაც მცხვენოდა... შევედით ილიჩთან და დავდექით შორიახლო, ვინაიდან მის ირგვლივ აუარებელი ხალხი შეგროვილიყო. ბოლოს თვითონ დავვინახა და ღიმილით უთხრა მამას: ლეო, მოიწი აქეთ, მაჩვენე ერთი ეს ჩვენი გმირიო—და მიუთითა ჩემზე.

პეტო—აბა, პა! ყოჩაღ, აი, ყოჩაღ!

თედო—(თავმოშონედ). შემდეგ მან ცოტათი ყური მომწია და მითხრა: „შენისთანა გმირი ორდენით დაჯილდოვების ღირსია, მაგრამ რომ გავაუქმეთ ყველა ორდენი?“ მე სიხარულით ძალზე მიცემდა გული, ის ის იყო ვფიქრობდი, შეიძლება საგულედან ზევით ამოხტეს-თქო. ცოტახანს გვესაუბრა ილიჩი და მერე ვიღაცა ტელეფონით დაელაპარაკა და წამოვედით... (მოწყენით ათავენს თედო).

ლენა—რატომ წამოდით?

თედო—ვაჰ! აბა იქ ღამეს ხომ არ გავათევდით, განა ჩვენს მეტი საქმე არა ექნებოდა რა?

პეტო—ყური რომ აგიწია, ხომ გეტყინა?

თედო—ყური კი არ ამიწია, ისე, აღერსით.

ენია—ის ბავში?

თედო—რომელი?

ენია—შენ რომ მიგყვა ქარხანაში.

ვარო—(აღღვებით). ხომ გითხრეს, მოჰკლესო?

ლენა—(ენიას) როგორ ფიქრობ, მეფის ქალიშვილივით ხომ არ გაცოცხლდებოდა? ესეც ზღაპარი ხომ არ გგონია?

პეტო—(დგება). კიდევ დაენაყრდით, კიდევ ასეთი ამბავი მოვისმინეთ. თუ გინდათ წავიკითხოთ წიგნი, თუკი რაიმე კარგი წყურია.

თედო—(არჩევს წიგნებს). სკოლაში ჩვენ კარგი ბილიოთეკა გვაქვს, რომელიც სავსეა წიგნებით.

პეტო—(იღებს სქელ წიგნს). ეს იქნება ალბათ საინტერესო, დიდცაა და სურათებიც ყოფილა შიგ.

ლენა—ენიამ იკითხოს: კარგად კითხულობს.

თედო—(თახლოვდება კუბებს) ვაჰ! რამოდენა კუბები ყოფილა, აქ შეიძლება სახლიც ავაგოთ.

ლენა—(აძლევს ენიას პეტოს მიერ ამორჩეულ წიგნს). ეს წაიკითხე ჯერ (ენია კითხულობს, ლენა უსმენს, სხვები თამაშობენ კუბებით).

კატარა უსპიროსი

გამოხნდა ირემი, მოიკოჭლებდა, აღბანო, ჯოჯოს ჩამოხრა.

ფრთხილად მიუხსლოვდა ტიუ; მოუარა მას, ფრთხილად დაჭიმა შეილდი, ისარი შიასო ფერდში.

ირემი გაიქცა და მას ტიუც გაჭევა. შეეჯიბრა კაცი ნადირს. დასჭიმა შეორედ

შეილდი, აცდინა, შესაშედაც. შეოთხე მოხვდა. შეხუთე აცდინა. შეექესე მოხვდა. შემეილე მოხვდა.

არც შერვე, არც შეცხრე, არც შეათე ისარი არ იყო საისრემი.

კაცი ნადირს შეეჯიბრა. კაცი ოფლში გაიწურა. კაცმა შეილდი გადააკდო, საისრე, ქურქი, დანას სტაცა ხელი.

ირემი ხრდილოეთით შირბოდა.

ჭაერში გაიელება დანამ, შეეცვალა ირემს კეში, ირემი აღმოსაველეთით დეშვა.

და თანდათან ისრდებოდა მხმდილი კოჭლ ირემსა და კაცს შორის. თანდათან მატულობდა იმედის გაცრეება კაცის წინაშე.

ტიუ-შენ წაიქცა.

„შირბის... გაიქცა... დაიძალა“... — გაუელვა მას თავში.

— დაიღუპა სეტი... დავიღუპები მე, ღი და რუნა...
 გაუელვა მას და მიეცა დავიწუქვას.

სეტი კი, როს ცოტა დაისვენა, აიღო ხელში ისრები, მო-
 იმარჯვა ვახუშტი. შემდეგ გაემშრნა იქითკენ, საითაც, მისი ახ-
 რით, მამა წაჰყავდა. მას თვითონ არ ახსოვს, რამდენი იარაღი.

მორს რაღაც მავად აკაფდა.

სეტი ისარივით გაქანდა მისკენ. როგორ ეყო ძალა სასიარუ-
 ლოდ. მან მხოლოდ შეამჩნია სამი ისარი, ამოაძრო თოვლიდან,
 ისევ ჩაახსო და ისევ გაუღვა გზას.

ფიქრები ერეოდა. მუცელი დროგამოშვებით სურავანდზე უფრო
 სტიკიოდა და ისე მწარედ, რომ ამოკენესის, ღმუჯლის ნებანაც არ
 აძლევდა.

მორს გაინმა ერთხმავანი თქარათქური. თქარათქური ახლო-
 დებოდა. სეტი გაქანდა ამ ხმისაკენ. მას თითქოს ეოველივე და-
 ვაჟიწუდა: სურავანდიც, მუცლის ტკივილიც, დაღლილობაც.

გაქანდა და შეეფუთა ირემს. მოხიდა ღვედი შეიღებზე და
 მოუოღნელობისაკან განეზებულ ირემს დახვედრა მოულოდნელი-
 კი ისარი. კოჭლი ირემი წატარტმანდა და განერთხა მიწასზე.

სეტი ნახტომებით მივარდა ნადირს, ახწია დანა დასაკლავად,
 მაგრამ გაახსენდა უდაბნოს ადამი და დანა შეავსაზე შეანერხა.

— ჭაჭაჭაჭაუ! — დაიუვირა მან დასავლეთით. უცადა ხუთ
 წუთს.

— ჭაჭაჭაჭაუ! — დაიუვირა ჩრდილოეთით და ისევ ხუთ წუთს
 უცადა.

— ჭაჭაჭაჭაუ! — აღმოსავლეთით.

— ჭაჭაჭაჭაუ! — სამხრეთით.

ეს იყო მოპარტიკება უდაბნოში დამშეული ადამიანის და სეტის
 არ ქონდა უფლება მანამდე ეკემა ეს სორცი, სანამ არ შეასრუ-
 ლებდა ამ ადამის.

— ჭაჭაჭაჭაუ! — გაინმა სამხრეთიდან, მორით, სუსტად.

და როდესაც მამა მოვიდა, მათ ირმის უმი სორცი სჭამეს.

ბავშვის შექმნა

მსკუსის თუთუნის ქარხანაში.

ჩვენ ძალიან გვეინტერესებოდა გვენახა როზა ლუქსემბურგის სახელობის თუთუნის ქარხანა, რადგანაც გვინდოდა გაგვეგო, თუ როგორ ამუშავებენ თუთუნს და როგორ გაუმჯობესდა საბჭოთა ხელისუფლების დროს მუშაობა, ხელფასი, დასვენება, მანქანების შექმნა, ძველი მანქანების გაახლება. ჩვენ, ყველა მოწაფე, ერთად შევიკრიბეთ 25 ოქტომბერს და გავუდექით ქარხნისაკენ. როდესაც მივედით, ჯგუფებად დავიყავით. ჯერ პირველი ჯგუფი შევიდა, მერე მეორე. შიგ რომ შევედით, დავინახეთ, რომ რამდენიმე ფუთი თამბაქო იყო ერთად შეკრული. ჩვენ შევეკითხეთ ერთ მუშას, თუ საიდან მოაქვთ. მან გვიპასუხა, სხვადასხვა მხარიდან მოაქვთო: კახეთიდან, სოხუმიდან და სხვა მხარეებიდან; მან გვაჩვენა, სადაც თამბაქოს ანამიანებდნენ. შევეკითხეთ, თუ რატომ ანამიანებდნენ. მან გვიპასუხა, რომ, როდესაც გადაარჩევენ პირველი და მეორე ხარისხის თამბაქოს, თუ ნამიანი არ არის, დაიმტვრევა. ერთგან რამდენიმე დედაკაცი ახარისხებდა თამბაქოს. მერე მთლად დავიარეთ ქარხანა და დიდ დაკვირვებას ვახდენდით.

აი, რა გვიამბეს იქ:

წინათ ამ ქარხანაში ასეთი მანქანები არ იყო და თამბაქოს ხელით სჭირდნენ, მერე სტენიდან გილზებში. არც შრომის დანაწილება იყო და ამიტომ მცირე ნაყოფიც მოჰქონდა მუშაობას. მაშინ თუ ორ ცალს აკეთებდნენ, ახლა შვიდ ცალს აკეთებენ, მანქანები გაუმჯობესდა. რაც ძველი იყო, გადააკეთეს და 50%-ითაც გაიზარდა ნაყოფიერება. მანქანებს ახლა რუსეთში აკეთებენ; ერთმა მუშამ ისეთი მანქანა გამოიგონა, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს.

ერთი ქალი ისე მარდად აწყობდა ყუთში პაპიროსებს, რომ თვლა არც კი სჭირდებოდა. მანქანასავით მარდად მუშაობდა.

ახლა კი არის განკარგულება, რომ ერთი საათით ნაკლებს ამუშავებენ, ჯამაგირს კიდევ თვეში ოთხჯერ იღებენ. აქ რომ მცირე საათებია სამუშაო. ეს იმის გამოა, რომ თუთუნი სწყენს ფილტვებს. თუ ავად გახდა მუშა, იქვე უფასო საექიმო დახმარება

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს
საქმეთაშორის

ექნება. ზაფხულობით კიდევ ერთი თვით ითხოვენ მუშების აღსაყენებლად მიღიან დასასვენებელ სახლებში, ეს სახლები კი ბორჯომშია.

გვაჩვენეს აგრეთვე ელსადგური, რომელიც ამ მანქანებს ამუშავებდა.

აი, რამდენად წინ წავიდა საბჭოთა ხელისუფლების დროს მრეწველობა.

ნიკოლოზ პაპოშვილი.

1905 წლის 9 იანვარი.

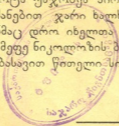
მეტად გძელი და მძიმე იყო. რუსეთის პროლეტარიატმა დიდი ტანჯვა და ვაივაგლახი გამოიარა, სანამ გამარჯვებას მიახწევდა. 9 იანვარი, რომელსაც „სისხლიან კვირას“ ეძახიან, რუსეთის ცხოვრების ერთ-ერთ დიდ მოვლენად უნდა ჩაითვალოს. 9 იანვარს მოხდა რუსეთის მუშების პირველი მასიური გამოსვლა; ისინი მოითხოვდნ თავისი არაადამიანური ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებას.

მუშებს ეგონათ, რომ მეფე დამნაშავე არ არის მათ უნუგეშო მდგომარეობაში, რომ მან არ იცის მათი გაჭირვება, და რომ იცოდეს, მაშინ მეფე მიიღებს ზომებს მათი ცხოვრების გასაუმჯობესებლად.

9 იანვარს პეტერბურგის მუშები მშვიდობიანად გაემგზავრენ მეფის სასახლისაკენ, თხოვნის გადასაცემად. ამათ წინ უძლოდა გამცემი მღვდელი გაბონი მეფის სურათით ხელში. მისვლისთანავე იქვე ჩამალული ჯარისკაცები დაერიენ უდანაშაულო ხალხს, რომელიც მეფეს სთხოვდა 8 საათის სამუშაო დღეს, ხელფასის მომატებას და ცოტა უმჯობეს პირობებში ცხოვრებას. ამის ნაცვლად მეფის ბრძანებით ჯარი ხალხს ტყვიით გაუმასპინძლდა და მღვდელმა გააუნმაც დრო იხელთა და სადღაც გაიპარა.

აი ამ დღეს მეფე ნიკოლოზის ბრძანებით პეტერბურგის ფართო ქუჩებზე იდგა ტბასავით წითელი სისხლი.

შოთა ფერიაშვილი.

გამოვიხნობ, როგორი რიცხვი ჩაიფიქრათ.

ბავშვები ირჩევენ თავიანთ შორის თამაშის მეთაურს. მეთაური თამაშში მონაწილე ბავშვებს წინადადებას აძლევს, რომ თითოეულმა ბავშვმა ჩაიფიქროს რომელიმე რიცხვი, აი ამ ჩაფიქრებულ რიცხვს გამოაქლოს ერთი, მიღებული ჯამი გაამრავლოს ორზე. მიღებულ რიცხვს კიდევ გამოაქლოს ერთი და დანარჩენ რიცხვს მიუმატოს ჩაფიქრებული რიცხვი და მიღებული ჯამი თითოეულმა ბავშვმა გადასცეს მეთაურს. ჩაფიქრებული რიცხვის გამოსაცნობად.

ბავშვები გადასცემენ ჩაფიქრებული რიცხვიდან მიღებულ ჯამს; მეთაური ყველას რიცხვს იწერს და თითოეულს ეუბნება, რა რიცხვიც ჩაიფიქრეს.

მაგ. ვინმემ თუ ჩაიფიქრა 5, ამ ჩაფიქრებულ რიცხვს უნდა გამოვაკლოთ ერთი; $5 - 1 = 4$. ეს ოთხი გავამრავლოთ ორზე $4 \times 2 = 8$; ამ რვას უნდა გამოვაკლოთ ერთი; $8 - 1 = 7$ და შეიღოს უნდა მივუმატოთ ხუთი $- 7 + 5 = 12$.

როდესაც ბევრი ბავშვა და დიდ რიცხვს ჩაიფიქრებენ, თამაში დიდ ინტერესს იწვევს. მეთაურები თუ ჩქარა არ მისცემენ პასუხს, მაშინ ბავშვები სცვლიან მათ.

მანი.

ს მოცანები.

I

ჩემი მოძმეა ელექტრო-ძალა,
მე ვარ ყოველთვის მისი დამცველი;
მე გაუნათებ უეცრად მიწას,
გავიკლაკნები, ვით ცეცხლის გველი.

II

გარეგნობით თევზსა ვგავარ,
მე ვარ სწრაფი, მე ვარ მალღი,
მტრის გემს თუ ქვეშ მოვექეცი,
ვაი მაშინ მისი ბრალი.

დ. მარიჯანიძე.

— 1928 წ. —

გ ა მ ო დ ი ს

საქმეწვილო დასურათებული ჟურნალები:

მცირეწლოვ. „**ოქტომბრელი**“ ყოველ-თვიური I წ.

ძიწრდილ. „**პ ი ო ნ ე რ ი**“ ორკვი-რეული III წ.

ხელმოწერა მიიღება წლით და ნახევარი წლით.

გადაგზავნით { „**ოქტომბრელი**“ — ერთი წლით—3 მ. 50 კ.
ნახევარი წლით—2 მ.
„**პ ი ო ნ ე რ ი**“ — ერთი წლით—5 მ.
ნახევარი წლით—3 მ.

ცალკე ნომერი { „**ოქტომბრელი**“ — 35 კაპ.
„**პ ი ო ნ ე რ ი**“ — 25 კაპ.

მისამართი: ტფილისი, რუსთაველის გამზირი, № 22, სახელგამი (მეორე სართული). „**ოქტომბრელის**“ და „**პ ი ო ნ ე რ ის**“ რედაქცია.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—სახელგამი.